

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

Тимчак Назарій Михайлович

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ
ПІДПРИЄМСТВА

Спеціальність 071– Облік і оподаткування

Випускна робота за ступенем освіти «магістр»

ТЕРНОПІЛЬ – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОБОРТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	4
1.1. Сучасні підходи до визначення сутності оборотних активів підприємства ..	4
1.2. Класифікація оборотних активів підприємства	6
1.3. Оцінка оборотних активів підприємства	7
Висновки до розділу 1.....	7
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОБОРТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	9
2.1. Methodика обліку запасів підприємства	9
2.2. Methodика обліку дебіторської заборгованості	13
2.3. Порядок обліку грошових коштів та грошових документів	18
Висновки до розділу 2.....	22
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ОБОРТНИХ АКТИВІВ	25
3.1. Показники ефективності використання оборотних активів підприємства ..	25
3.2. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства	26
Висновки до розділу 3.....	26
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
ДОДАТКИ	42

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сучасні підходи до визначення сутності оборотних активів підприємства

В сучасних умовах господарювання підприємств найважливішим елементом виробничого процесу являються оборотні активи. Організація на належному рівні процесів формування та використання оборотних активів суб'єкта господарювання є основою його процвітання та забезпечення його безперервного функціонування. Прийняття ефективних управлінських рішень, що підвищують результат діяльності суб'єкта господарювання та формують основу стабільної роботи, неможливе без розуміння сутності «оборотних активів».

Перш за все слід відзначити, що дефініція «оборотні активи» в науковій літературі досить часто ототожнюється із оборотними коштами, оборотними засобами, поточними активами, оборотним капіталом, робочим капіталом, тощо. Зумовлено це тим, що серед науковців не має одностайності у трактуванні сутності цих категорій. Окрім цього, у вітчизняній нормативній документації відсутнє розмежування поняття «оборотний капітал», «оборотні кошти» та «оборотні активи».

На нашу думку, слід погодитися із твердженням М.А. Дядюк та В.В. Васильєвої, що очевидними є як гносеологічні відмінності вищезгаданих словосполучень, так і їхні різні змістовні характеристики [27].

Слід також зазначити, що розглядають економічну категорію «оборотні активи» у економічній літературі ще з початку минулого століття, і трактують її по-різному, у залежності від етапів розвитку економіки.

Трактування оборотних активів у нормативно-правових актах наведено на рис. 1.1.

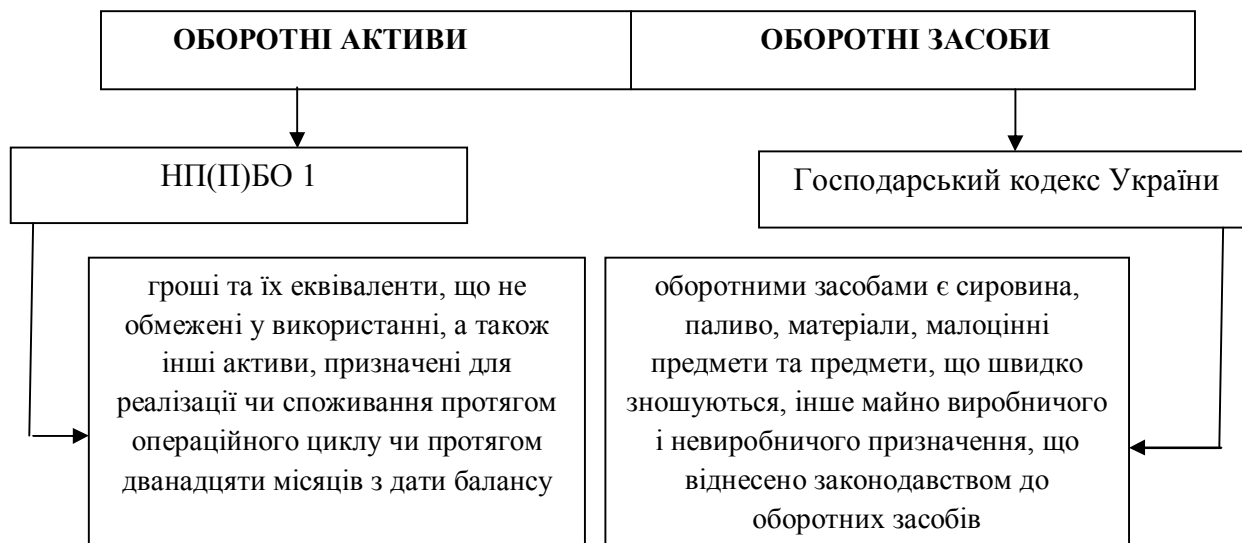

Рисунок 1.1 – Трактування оборотних активів у нормативно правових актах

Таким чином із рисунка 1.1. бачимо, що у вітчизняних нормативних актах відсутнє чітке визначення оборотних активів. Лише у НП(С)БО 1 дається визначення. У інших нормативно-правових актах розглядаються «оборотні засоби», «оборотний капітал» тощо.

Слід відмітити, що на нашу думку, ототожнення оборотних активів і оборотного капіталу є не припустимим. Зумовлено це тим, що оборотні активи у процесі діяльності суб'єкта господарювання споживаються і витрачаються. В той час, як оборотний капітал - лише авансується.

Тієї ж думки притримуються О.С. Поважний, ПО Крамзіна та Ю.В. Кваша. З приводу цього автори відмічають, що оборотні активи витрачаються у процесі виробництва, в той час як оборотні кошти авансовані у виробництво, тому вони «не витрачаються і не споживаються», внаслідок чого оборотні кошти стають проміжною ланкою між активом і пасивом балансу [56, с. 47-50].

Окрім цього, як зазначають О. Колумбет та Ю. Зозуля, на капітал перетворюється не весь обсяг авансованих грошових ресурсів, а лише той, що дає економічний, соціальний чи екологічний ефект [41].

У зв'язку із цим, на нашу думку, можна стверджувати, що оборотні активи та оборотний капітал це різні категорії, що характеризують одні й ті ж об'єкти, а саме: грошові ресурси, поточні фінансові вкладення, короткострокову дебіторську заборгованість та запаси.

Борисов А.Б. вважає, що оборотні активи - це сукупність майнових цінностей суб'єкта господарювання, засобів виробництва, що обслуговують виробничу діяльність та повністю споживаються суб'єктом господарювання впродовж одного виробничого циклу [11].

Дослідивши визначення терміну «оборотні активи» у навчальній літературі, можна стверджувати, що авторами було запропоновано такі підходи, до сутності досліджуваного об'єкта. Такі автори як О.Д. Данілов, К.Т Кривенко, вважають, що оборотні активи - це сукупність матеріально-речовинних цінностей, які повністю споживаються впродовж одного операційного та повністю переносять свою вартість на вартість продукції і повертається в грошовій формі після їх реалізації.

1.2. Класифікація оборотних активів підприємства

Важливою передумовою раціональної організації обліку оборотних активів підприємства є економічно обґрунтована їх класифікація.

Класифікація оборотних активів необхідна для організації складського господарства, ведення аналітичного обліку, а також для нормування, планування, обліку, аналізу, управління оборотними активами та інших потреб суб'єкта господарювання.

На даний час існує безліч ознак, які покладаються в основу класифікації оборотних активів підприємства.

1.3. Оцінка оборотних активів підприємства

Вирішення проблеми ефективного розвитку та зростання виробничого потенціалу підприємств в умовах фінансової кризи вимагає формування якісно нової системи управління оборотними активами, в якій головну роль відіграє система їх ідентифікації як об'єктів обліку та методів оцінки. Саме оцінка є найбільш складним та суперечливим питанням в історії бухгалтерського обліку.

Важливим в оцінці оборотних активів є принцип обачності, який передбачає застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, що повинні запобігати завищенню оцінки активів.

Завдяки дії принципу безперервності оцінка оборотних активів суб'єкта господарювання здійснюється, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме й надалі.

Слід також відмітити, що одним із найважливіших об'єктів бухгалтерського обліку серед оборотних активів є виробничі запаси підприємства. Методологічну основу обліку та оцінки виробничих запасів в Україні становлять Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [52] та Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [61]. Зарубіжний досвід обліку та оцінки виробничих запасів обґрунтований Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 2 «Запаси» [49].

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи результати дослідження в першому розділі можна зробити наступні висновки:

1. Оборотні активи - це сукупність майнових цінностей суб'єкта господарювання, що обслуговують поточний господарський процес та повністю споживаються на протязі одного операційного циклу.

2. Науково обґрунтована класифікація оборотних активів сприяє

правильній організації складського господарства, ведення аналітичного обліку, а також для нормування, планування, обліку, аналізу управління оборотними активами та інших потреб підприємства. Використання на практиці запропонованої методики класифікації оборотних активів дасть можливість системі менеджменту підвищити ефективність управління оборотними активами, а саме: дозволить розрахувати необхідний склад та структуру оборотних активів підприємства, проводити контроль оборотних активів, визначати дохідність від використання оборотних активів певної кількості в часі, з'ясувати потреби в оборотних активах та джерелах їх формування, проводити всебічний контроль за ефективністю використання оборотних активів суб'єкта господарювання.

3. Встановлено, що процес гармонізації вітчизняного обліку до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності спровокував виникнення ряду спірних питань в частині визнання, оцінки та відображення в системі обліку оборотних активів підприємства. У процесі порівняння порядку оцінки оборотних активів за національними та міжнародними стандартами було виявлено ряд розбіжностей. Для того, щоб національні стандарти були більш уніфікованішими до міжнародних, на нашу думку слід: 1) якщо первісну вартість оборотних активів в момент оприбуткування достовірно визначити неможливо, то оцінку таких активів слід проводити за методикою, яка є передбачена у Наказі про облікову політику підприємства, виходячи з суттєвості зазначених активів; 2) у випадку, якщо раніше проводилася уцінка оборотних активів, то списувати таку уцінку слід не на витрати, а шляхом створення резерву уцінки; 3) впровадити обов'язкове розкриття інформації у фінансовій звітності суб'єкта господарювання про події та причини, що спричинили зростання чистої вартості реалізації оборотних активів.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Методика обліку запасів підприємства

В сучасних економічних умовах, коли відбувається динамічна трансформація економічної системи й посилюється конкуренція, щоразу сильніше актуалізується проблема ефективного використання ресурсів і пошуку шляхів оптимізації процесу виробництва [47, с. 88].

Безперебійність здійснення виробничого процесу підприємств передбачає систематичне надходження виробничих запасів. Надходження виробничих запасів є першою складовою процесу виробництва, тому для підприємств промислової галузі важливе значення має чітко налагоджена система матеріально-технічного забезпечення, правильне визначення потреби у виробничих запасах, пошук джерел їх надходження, чітка безперебійна система постачання.

Згідно з НП(С)БО 9 «Запаси» запаси – це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [61].

Оприбуткування виробничих запасів оформлюється комірниками (матеріально-відповідальними особами) шляхом виписки прибуткових накладних (ордерів) за місцями зберігання, що оформлюються на підставі супровідних видаткових документів постачальника.

Таблична форма прибуткової накладної, сформованої у «1С: Підприємство 8.2.» відображено на рисунку 2.1.

Оборудование № ОД000000008 від 20 березня 2013 р.

Печать 1 экз. Только просмотр Сохранить копию...

Прибуткова накладна № ОД000000008 від 20 березня 2019

Постачальник: **ТОВ "Запоріжстанкосервіс"**
м.Запоріжжя, вул. фабрична,41,
код за ЄДРПОУ 35183365, ІПН 351833608234, № свід. 100048528

Покупець: **Підприємство**
Р/р 260033344455, у банку ПАТ "Відділення ПАТ Промінвестбанк в м. Тернополі", МФО 338426,
Україна, 46000, Тернопільська, Тернопіль, Весела, будинок № 1, тел.: 435023,
код за ЄДРПОУ 22603830, ІПН 226038354411, № свід. 80070160

Договір: договір

Склад: Основний склад

№	Товар	Кіл-сть	Од.	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ
1	Токарний верстат 2	1	шт	3 000,00	3 000,00
				Всього:	3 000,00
				Сума ПДВ:	600,00
				Всього із ПДВ:	3 600,00

Всього найменувань 1, на суму 3 600,00 грн.
Три тисячі шістсот гривень 00 копійок
У т.ч. ПДВ: Шістсот гривень 00 копійок

Відвантажив(па): _____ Отримав(па): _____

Рисунок 2.1 – Екранна форма прибуткової накладної

Оприбуткування запасів, що надійшли від постачальників без супроводжувальних документів, здійснюється на підставі акта. Такі поставки називаються невідфактурованими [44, с. 104].

Прибуткові документи, завізовані фахівцями відділів матеріально-технічного постачання і капітального будівництва (інвестицій) про належність і призначення придбаних запасів, разом з Реєстром приймання-здачі документів щотижня передаються комірниками до бухгалтерії підприємства.

Якщо на одержані ТМЦ постачальником виписані документи разом на весь вантаж, а оприбуткування здійснюється за різними місцями зберігання, то слід оформляти прибуткові документи за одним місцем зберігання – складом, з одночасним оформленням передачі в підзвіт іншим матеріально-відповідальним особам.

Отже, можна зробити висновок, що у випадку зростання питомої ваги транспортно-заготівельних витрат у вартості матеріальних цінностей то підприємству доцільно буде застосовувати саме метод розподілу, а не метод прямого включення.

Щодо вибуття виробничих запасів, то відмітимо, що останнє є не менш важливим процесом, як і надходження виробничих запасів. Адже від правильності ведення обліку витрачання виробничих запасів залежить фінансовий результат діяльності суб'єкта господарювання.

Основним напрямом вибуття виробничих запасів із складів є їх відпуск (передача) на виробництво. Крім того, може мати місце внутрішнє переміщення товарно-матеріальних цінностей і в окремих випадках реалізація на сторону. Відпуск виробничих запасів із складу матеріально-відповідальні особи проводять на основі належно оформлених документів.

Видачу матеріалів зі складу здійснюють на основі лімітно-забірних карт, накладних, вимог. Стороннім організаціям видачу оформляють наказами і накладними, товарно-транспортними документами, рахунками-фактурами. Видачу матеріалів на сторону здійснюють безпосередньо представнику покупця на основі належно оформленої довіреності на право отримання цінностей і оформлення відповідних операцій.

Витрачання виробничих запасів здійснюється на основі документів, які групуються за центрами їх споживання, балансовими рахунками, субрахунками, статтями витрат. Таке групування необхідне для управлінського обліку, аналізу витрачання, визначення витрат за об'єктами обліку і калькулювання собівартості продукції.

Зважаючи на те, що облік на досліджуваному підприємстві автоматизований, то в бухгалтерській програмі відпуск виробничих запасів на виробничі потреби оформляється документом «Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів». Таблична форма даного документа відображена на рисунку 2.4

№ 1 від 28 жовтня 2014 р.

Печать 1 экз. Только просмотр Сохранить копию...

Типова форма № М-11
Затверджена наказом Міністерства України від 21.06.96 р. № 193

Підприємство _____ (підприємство, організація)

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ Код за УКУД

**НАКЛАДНА-ВИМОГА
на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів**

Номер документа	Дата складання	Код		
		виду операції	відправника	одержувача
1	28.10.2014	Відпуск		

Підстава _____
Кому _____ Через кого _____

Кореспондуючий рахунок	код аналітичного обліку	Матеріальні цінності		Одиниця виміру		Кількість		Ціна	Сума	Інвентарний номер	Номер паспорта	Порядковий номер запису за складською картотекою
		найменування, сорт, розмір, марка	номенклатурний номер	код	найменування	відправлено (належить відпустити, затребувано)	прийнято (відпущено)					
231		Лак меблевий	00000000009	112	л	2,000	2,000	220,00	440,00			

Всього відпущено Один (прописом) найменувань, на суму Чотириста сорок гривень 00 копійок (прописом)

Відпуск дозволив _____ Головний бухгалтер Мишко В. М.

Здав(відпустив) _____ Приймав (одержав) _____

Рисунок 2.4 – Екранна форма документа «Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів»

Слід також сказати, що у випадку списання матеріальних цінностей на інші потреби, то в «1С: Підприємство» використовується документ «Акт списання матеріалів» (рис. 2.5.).

Списание товаров № 0Д00000004 від 30 березня 2013 р.

Печать 1 экз. Только просмотр Сохранить копию...

ЗТВЕРДЖУЮ
директор
Підприємство

Карлик Я.

Акт списання товарів № 0Д00000004 від 30 березня 2019

Підприємство, код за ЄДРПОУ 22603830, ІПН 226038354411, № свід. 80070160, Україна,
Організація: 46000, Тернопільська, Тернопіль, Весела, будинок № 1, тел.: 435023, р/р
260033344455, у банку ПАТ "Відділення ПАТ Промінвестбанк в м. Тернополі"

Склад: Основний склад
Підстава:
Рахунок списання: 92
Аналітика:
Підрозділи: Підприємство
Статті витрат: Загальні корпоративні витрати

№	Товар	Кількість	Ціна	Сума
1	Бензин	13,04 л	8,00	104,32
Всього:				104,32

Всього за цим актом списано 13,04 предметів, на суму 104,32 грн; зворотна тара , на суму грн.
Сто чотири гривні 32 копійки

Рисунок 2.5 – Екранна форма документа «Акт списання матеріалів»

Витрачання виробничих запасів доцільно оцінювати за покупними цінами (за такими ж цінами, що і їх оприбуткування), у зв'язку з чим виникає необхідність визначити процент транспортно-заготівельних витрат і зробити розрахунок їх суми, що відноситься на собівартість спожитих запасів.

2.2. Методика обліку дебіторської заборгованості

Жоден суб'єкт господарювання не може обійтися без заборгованостей. Це може бути як кредиторська, так і дебіторська заборгованість. На даний час існує багато нерозв'язаних питань, пов'язаних з обліком дебіторської заборгованості.

Перш за все дослідимо, що ж таке дебіторська заборгованість. Так, згідно НП(С)БО 10 дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [59].

Так, як відмічає Т.С. Єдинак, на розрахунки з покупцями за реалізовану

продукцію (товари, роботи, послуги) припадає більше ніж 80 % від усього обсягу дебіторської заборгованості, що робить її одним з основних об'єктів фінансового управління підприємства [29].

Для удосконалення обліку і контролю розрахунків з покупцями та прийняття рішення про її погашення керівництво підприємства повинно мати достовірну інформацію про всі його взаєморозрахунки за певний період. Це дасть змогу чітко окреслити грошові потоки суб'єкта господарювання, а також мінімізувати ризик виникнення заборгованості.

Отже, зазначені пропозиції дозволять оптимізувати процес формування інформації про розрахунки з основними контрагентами підприємства – покупцями та замовниками, та забезпечать отримання обґрунтованої та аналітичної інформації про такий вид розрахунків.

Щодо обліку дебіторської заборгованості за іншими операціями, то відмітимо, що інформація щодо такої заборгованості відображається на рахунках 34 «Короткострокові векселі одержані», 37 «Розрахунки з різними дебіторами» та 38 «Резерв сумнівних боргів».

Щодо дебіторської заборгованості забезпеченої векселем, слід відмітити, що проблематика вексельних розрахунків досліджувалась багатьма вченими-економістами впродовж тривалого часу, але єдиної точки зору щодо сутності поняття «вексель» поки що не існує. Це зумовлено складністю вексельних відносин, що існують сьогодні та відсутністю у чинному законодавстві України чіткого визначення даного поняття.

В обліку виникнення дебіторської заборгованості забезпеченої короткостроковим векселем оформляється наступним бухгалтерським проведенням:

Дт 34 «Короткострокові векселі одержані»

Кт 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками».

Наступним видом поточної заборгованості є розрахунки з різними дебіторами, їх облік згідно Інструкції про застосування Плану рахунків

бухгалтерського обліку, ведеться на рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами». У складі даного рахунку виділяють такі субрахунки (рис. 2.15.).

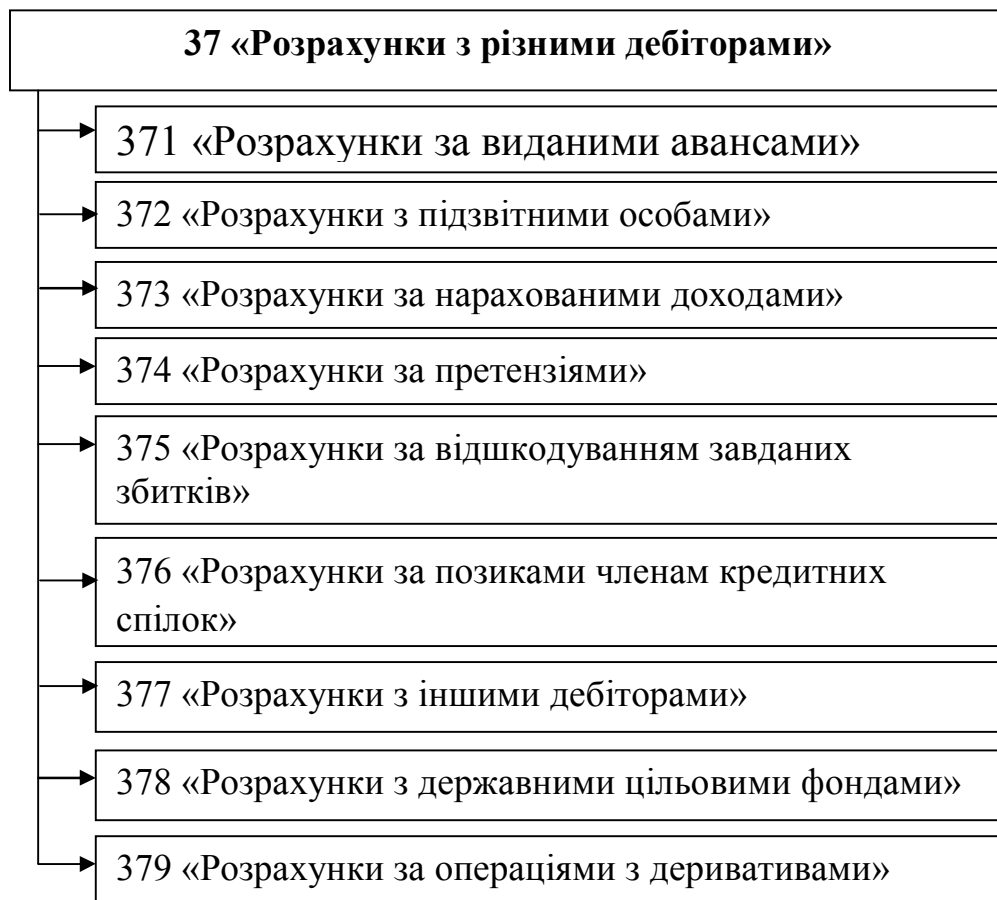

Рисунок 2.15 – Будова рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами»

Щодо будови рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку В.В. Скоробогатова відмічає, що така будова є цілком придатною для використання на практиці в системі обліку. Однак, на думку науковця, необхідно здійснити деякі уточнення щодо поділу субрахунків до рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» на монетарні і немонетарні, що відповідало б концепції управління вартістю [76, с. 273].

Так, згідно НП(С)БО 21 монетарними статтями визнаються будь-які статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи і зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій сумі грошей або їх еквівалентів; Немонетарними статтями є статті інші, ніж монетарні [60].

Враховуючи це, можна стверджувати, що «Розрахунки за нарахованими доходами» та «Розрахунки з іншими дебіторами» є монетарними субрахунками, а «Розрахунки за виданими авансами», «Розрахунки з підзвітними особами», «Розрахунки за претензіями», «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» та «Розрахунки за позиками членам кредитних спілок» - немонетарні субрахунки.

Поділ субрахунків на монетарні та немонетарні, як відмічає В.В Скоробогатова, є потрібним для проведення економічного чи фінансового аналізу в цілому та за окремими показниками. Окрім цього, як зазначає науковець, таке групування субрахунків дозволить визначити, які види дебіторської заборгованості є економічно доцільними для господарської діяльності суб'єкта господарювання та матимуть вплив на прийняття відповідних управлінських рішень [76, с. 273].

Слід також відмітити, що в бухгалтерському обліку за сучасних економічних умов нерідко виникає необхідність нарахування резерву сумнівних боргів у зв'язку з непогашенням дебіторської заборгованості. Під час практичного застосування методів нарахування резервів виникають питання, які потребують вирішення: розбіжності у визнанні дебіторської заборгованості між бухгалтерським обліком та з метою оподаткування; не вистачає визначеності у повноваженнях стосовно того, хто саме має визначати рівень сумнівності боргу; дискусійним питанням є також той факт, що підприємство на своєму балансі повинно постійно мати дебіторську заборгованість задля розрахунку розміру резерву сумнівного боргу.

Створення резерву обліковується на рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів». В бухгалтерському обліку робиться кореспонденція рахунків: дебетується рахунок 944 «Сумнівні та безнадійні борги» та кредитується рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів». Розмір резерву підприємство визначає самостійно за допомогою одного з двох існуючих методів: коефіцієнту сумнівності та прямим методом. Саме метод коефіцієнту сумнівності потребує даних попереднього звітного періоду.

Що стосується прямого методу, то Є. С. Хендриксен справедливо критикує його, і зазначає, що «метод прямого списання непогашеної дебіторської заборгованості на зменшення прибутку звітного періоду», як такий що «не має теоретичної основи, оскільки дохід вимірюється сумою очікуваних грошових надходжень» [87].

Якщо підприємство має створений резерв сумнівних боргів, то дебіторська заборгованість погашається проведенням: дебет 38 «Резерв сумнівних боргів», кредит 36 «Розрахунки з покупцями замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами». Поряд з цими питаннями може виникнути нагальна необхідність в коштах при грошових розрахунках, що не може бути покрита за рахунок резерву. В такому випадку варто використати такий метод рефінансування безнадійної заборгованості, як факторинг.

Отже, за своєю сутністю дебіторська заборгованість є складовою оборотних активів підприємства, які безпосередньо беруть участь в операційній діяльності підприємства. Беручи безпосередню участь в розрахункових платежах, дебіторська заборгованість є вагомим фактором впливу на фінансові ресурси підприємства. Удосконалити методику та організацію обліку і контролю грошових розрахунків, а, зокрема, дебіторської заборгованості, можливо шляхом визначення потенційних проблем у системі розрахунків підприємства та розроблення практичних рекомендацій, а саме: оцінювання фінансового стану потенційних дебіторів, їх платоспроможності, репутації на ринку, терміну існування, диверсифікації клієнтури; лімітування дебіторської заборгованості за кожним окремим потенційним боржником; використання різних форм забезпечення повернення боргу (застава, страхування, гарантії банків або третіх осіб, оформлення забезпеченим векселем тощо), використання факторингу, а також створення резерву сумнівних боргів.

2.3. Порядок обліку грошових коштів та грошових документів

Грошові кошти відіграють особливу роль у фінансово - господарській діяльності кожного суб'єкта господарювання. Грошові кошти являється єдиним видом оборотних активів, який володіє абсолютною ліквідністю, тобто негайною можливістю виступити засобом платежу за зобов'язаннями підприємства.

За допомогою грошей підприємство може розраховуватися з постачальниками та іншими кредиторами за придбані товарно-матеріальні цінності, надані послуги, виконані роботи, нематеріальні активи, з працівниками за заробітною платою, з бюджетом за податками та для розрахунків за іншими виплатами. Для того, щоб підприємство мало можливість ефективно використовувати наявні у нього грошові кошти, необхідно раціонально організувати їх облік для здійснення контролю за їх витрачанням.

Термін «грошові кошти» здобув популярність в 1950-х роках у США, оскільки до цього періоду зустрічався дуже рідко.

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» до грошових коштів відносять – готівку, кошти, що знаходяться на рахунках в банківських установах та депозити до запитання [52].

Згідно з МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» до грошових коштів належить готівка в касі та депозити до запитання [50].

Г. В. Осовська зазначає, що грошові кошти (англ. monetary assets) – доходи і надходження, які акумулюються у грошовій формі на рахунках підприємств, організацій, установ та домашніх господарств у банках і використовуються для забезпечення їхніх власних потреб або розміщення у вигляді ресурсів банків» [55, с. 60].

Ми повністю підтримуємо думку Н. В. Марчак, що грошові кошти - це готівка в касі підприємства, електронні гроші, залишки коштів на поточних, депозитних та інших рахунках у банківських установах, і які можуть бути

використані суб'єктом господарювання для розрахунків під час здійснення господарських операцій упродовж будь-якого періоду часу [45, с. 96].

Порядок ведення касових операцій на підприємстві та їх документальне оформлення регулюється Положенням про ведення касових операцій у національній валюті України, яке затверджене постановою Правління НБУ від 29.12.17 р. № 148 [62].

Особливістю видаткових касових операцій є те, що крім головного бухгалтера та касира повинен бути дозволяючий підпис керівника підприємства.

Видача готівки з каси підприємства на рахунок у банк оформляється заявою на переказ готівки. Після здачі готівки в банк на основі одержаної квитанції з банку виписується видатковий касовий ордер. Якщо виручка до банку здається через інкасаторів, то документом, який підтверджує здавання виручки до банку, являється копія супровідної відомості до сумки з готівковою.

Виписані видаткові касові ордери повинні реєструватися бухгалтером у журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових документів типової форми № КО-3. Журнал реєстрації ведеться окремо за прибутковими та видатковими касовими операціями [36, с.140]

Усі операції з надходження чи витрачання готівки у касі відображаються в обліковому реєстрі, що має назву «Касова книга».

Касові документи, такі як касова книга та звіт касира, разом з касовими документами протягом року зберігаються у касі. По закінченню року, вони формуються в окремі підшивки і передаються в архів установи для зберігання.

Синтетичний облік готівки ведеться на рахунку 30 «Готівка», який має два субрахунки – 301 «Готівка в національній валюті» та 302 «Готівка в іноземній валюті».

Система облікової інформації про грошові кошти в банках є надто узагальненою і недостатньою через «перевантаження» бухгалтерського рахунку 31 «Рахунки в банках». Ми підтримуємо пропозицію Н. Я. Микитюк, що з

метою посилення контролю за наявністю і використанням грошових коштів у безготівковому порядку доцільно відокремити облік операцій на поточних та інших рахунках. Зокрема, на синтетичному рахунку 31 «Рахунки в банку» пропонується відображати тільки грошові кошти на поточних рахунках в національній та іноземній валюті, тобто назва рахунка 31 звучатиме, як «Поточні рахунки в банку», а для обліку операцій на інших рахунках в банку – використовувати рахунок 32 «Інші рахунки в банку».

Використання двох бухгалтерських рахунків для відображення банківських операцій дасть можливість одержати додаткову інформацію, яка на сьогодні відсутня в поточному обліку, але необхідна для складання фінансової звітності. Зокрема, існує необхідність виділення грошових коштів, які обмежені у використанні (кошти на заблокованих рахунках у національній та іноземній валюті).

В останній час дуже швидкого розповсюдження набувають електронні гроші, які теж являються елементом грошових коштів. Електронні гроші – це одиниці вартості, які повинні зберігатися на електронному пристрої, прийматися, як засіб платежу іншими, ніж емітенти, особами та являються грошовими зобов'язаннями емітента. Носіями електронних грошей можуть бути як картки так і файли у пам'яті комп'ютера. Обидва носії є лише формою закріплення інформації про гроші [93, с.197].

Відповідно до змін від 27.06.2013 р. до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій введено новий субрахунок - 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті». На цьому субрахунку повинні відображатися операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно - правових актів НБУ та правил використання електронних грошей.

Тобто, виходячи з точки зору бухгалтерського обліку субрахунок 335 повинен використовуватися для відображення інформації про електронні гроші як такі, що зберігаються на електронному платіжному засобі та можуть

використовуватися підприємством в обмін на безготівкові кошти при розрахунках з торговцями за товари в електронному вигляді, придбані на виробничі (господарські) потреби, що виражені в гривнях.

Щодо еквівалентів грошових коштів відмітимо, що до них відносяться короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів та характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості. Умови визначення фінансових інвестицій еквівалентами грошових коштів більш конкретизовано МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів». Відповідно вказаного стандарту до еквівалентів грошових коштів віднесено здатність інвестицій вільно конвертуватися у відому суму грошових коштів, існування незначного ризику зміни вартості та короткий строк погашення інвестицій, наприклад, не більше трьох місяців з дати придбання [50].

Відповідно до НП(С)БО 1 еквіваленти грошових коштів являється різновидом фінансових інвестицій, та відображаються на рахунку 351 «Короткострокові фінансові інвестиції».

Грошові еквіваленти не можуть замінити грошові кошти, але разом з тим такі фінансові активи в будь-який момент можуть вільно конвертуватися в грошові кошти.

Як зазначалося вище до грошових коштів відносять також грошові документи. Грошові документи - документи, що знаходяться в касі підприємства: оплачені путівки в санаторії, пансіонати і будинки відпочинку, поштові марки, проїзні квитки на службові відрядження, марки держмита та інші грошові документи.

Облік грошових документів, підприємства ведеться за номінальною вартістю та фактичною купівельною ціною на рахунку 331 «Грошові документи в національній валюті» або на – 332 «Грошові документи в іноземній валюті» [33].

При придбанні грошових документів у бухгалтерському обліку буде така кореспонденція рахунків запис: дебет рахунку 331 «Грошові документи в національній валюті» та кредит рахунків – 301 «Готівка в національній валюті»,

№ 311 «Поточні рахунки в національній валюті» та інші в залежності від того, які кошти були використані для оплати.

Підприємства, при наявності вільних коштів, з метою їх ефективного використання можуть розміщувати їх на депозитні рахунки в банку. Депозити підприємств в залежності від терміну поділяються на депозити на вимогу та строкові депозити. В свою чергу строкові депозити поділяються на короткострокові та довгострокові.

Ми підтримуємо думку більшості науковців, що строковий депозит, що перевищує 12 місяців повинен відноситися до фінансових інвестицій та обліковуватись на субрахунку 352 «Інші поточні фінансові інвестиції». Це пояснюється тим, що довгострокові депозити являються активами підприємства, які в майбутньому принесуть дохід у вигляді процентів.

Підводячи підсумки відмітимо, що з метою посилення контролю за наявністю і використанням грошових коштів у безготівковому порядку доцільно відокремити облік операцій на поточних та інших рахунках. Зокрема, на синтетичному рахунку 31 «Рахунки в банку» пропонується відображати тільки грошові кошти на поточних рахунках в національній та іноземній валюті, тобто назва рахунка 31 звучатиме, як «Поточні рахунки в банку», а для обліку операцій на інших рахунках в банку – використовувати рахунок 32 «Інші рахунки в банку».

Висновки до розділу 2

Підсумовуючи результати дослідження в другому розділі можна зробити наступні висновки:

1. Незавершене виробництво - комплексна облікова категорія, при дослідженні якої необхідно враховувати технологічну, економічну, юридичну та бухгалтерську інтерпретації (аспекти). Неоднозначність незавершеного виробництва призводить до того, що у фаховій літературі відсутня єдність у поглядах на його сутність; проте основними підходами є трактування

незавершеного виробництва як: економічного ресурсу; затрат підприємства; господарського процесу; двоїстий підхід. Двоїстість незавершеного виробництва є наслідком двоїстості самого виробничого процесу і, в цілому, не суперечить сучасній методології бухгалтерського обліку. Як об'єкт обліку затрат незавершене виробництво являє собою групувальну ознаку їх локалізації, як актив - ресурс, від якого очікується надходження економічних вигод в майбутньому. Окрім двоїстості незавершеному виробництву також притаманні такі характеристики як невіддільність від виробничого процесу, часова обумовленість існування, можливість наявності різних форм (продукція, роботи послуги).

2. З метою удосконалення обліку готової продукції запропоновано відкрити два нові субрахунки, а саме: 261 «Готова продукція за обліковими цінами» та 262 «Відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від облікової ціни». Виокремлення даних субрахунків зумовлене тим, що в аналітичному обліку можливе відображення готової продукції за обліковими цінами, а надходження та відпуск готової продукції в синтетичному обліку - за фактичною виробничою собівартістю; при цьому облікові записи в системі рахунків можуть бути різними.

3. Встановлено, що за своєю сутністю дебіторська заборгованість є складовою оборотних активів підприємства, які безпосередньо беруть участь в операційній діяльності підприємства. Беручи безпосередню участь в розрахункових платежах, дебіторська заборгованість є вагомим фактором впливу на фінансові ресурси підприємства. Удосконалити методику та організацію обліку і контролю грошових розрахунків, а, зокрема, дебіторської заборгованості, можливо шляхом визначення потенційних проблем у системі розрахунків підприємства та розроблення практичних рекомендацій, а саме: оцінювання фінансового стану потенційних дебіторів, їх платоспроможності, репутації на ринку, терміну існування, диверсифікації клієнтури; лімітування дебіторської заборгованості за кожним окремим потенційним боржником; використання різних форм забезпечення повернення боргу (застава,

страхування, гарантії банків або третіх осіб, оформлення забезпеченим векселем тощо), використання факторингу, а також створення резерву сумнівних боргів.

4. Для підвищення інформативності рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», запропоновано відкрити нові субрахунки до даного рахунку, а саме: 365 «Розрахунки за відстроченими платежами» та 366 «Розрахунки за сумнівною заборгованістю покупців». Окрім цього, до виділених рахунків необхідно відкривати аналітичні рахунки для відображення розрахунків з вітчизняними та іноземними покупцями.

5. З метою посилення контролю за наявністю і використанням грошових коштів у безготівковому порядку доцільно відокремити облік операцій на поточних та інших рахунках. Зокрема, на синтетичному рахунку 31 «Рахунки в банку» пропонується відображати тільки грошові кошти на поточних рахунках в національній та іноземній валюті, тобто назва рахунка 31 звучатиме, як «Поточні рахунки в банку», а для обліку операцій на інших рахунках в банку – використовувати рахунок 32 «Інші рахунки в банку».

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

3.1. Показники ефективності використання оборотних активів підприємства

Ефективність використання оборотних активів на підприємстві має важливе значення, оскільки справляє значний вплив на загальну ефективність всієї сукупності засобів, залучених підприємством. Це пояснюється тим, що тривалість обороту основних і оборотних засобів суттєво відрізняється через принципові відмінності за характером участі у виробничому процесі основних та оборотних активів. Якщо перші неодноразово беруть участь у процесі виробництва, то оборотні активи - один раз, повністю споживаючись у кожному його циклі.

Швидкість руху оборотних активів за окремими стадіями (фазами) виражається показником їх оборотності.

На практиці для відображення швидкості руху оборотних активів, а також інших характеристик, що показують ефективність їх використання, доцільно застосовувати, на наш погляд, такі показники:

- 1) коефіцієнт оборотності;
- 2) тривалість одного обороту;
- 3) коефіцієнт завантаження активів в обороті;
- 4) загальної рентабельності;
- 5) прибутку (доходу) на 1 гривню оборотних активів;
- 6) відносної фінансової самостійності.

Коефіцієнт оборотності (K_o) визначається за формулою:

$$K_o = \frac{ЧД}{ОА}, \quad (3.1.)$$

де, ЧД - собівартість реалізованої продукції; ОА - середньорічні залишки оборотних активів, що беруть участь в обороті.

3.2. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства

З метою виявлення фактичного стану справ на ТОВ «Тафір ЛТД» використання оборотних активів проаналізуємо ефективність їх використання. Вплив інтенсивних факторів на оборотність оборотних активів досліджуємо за трьома напрямками: вдосконалення функціонування оборотних активів у цілому, вдосконалення якісних характеристик нормованих оборотних активів і поліпшення функціонування ненормованої їх частини. Для цього використовуємо показники, необхідність застосування яких для аналізу ефективності використання оборотних активів доведена в попередньому параграфі дипломної роботи.

Аналіз оборотних активів ТОВ «Тафір ЛТД» потрібно здійснювати з метою забезпечення такої організації, яка б дала можливість ефективно їх використовувати. Зазначений аналіз будемо здійснювати за такими напрямками:

- аналіз складу та структури оборотних активів;
- аналіз оборотності оборотних активів за звітний період;
- аналіз виробничих запасів і дебіторської заборгованості;
- аналіз грошових коштів на підприємстві.

Висновки до розділу 3

Підсумовуючи результати дослідження в третьому розділі можна зробити наступні висновки:

1. Аналіз оборотних активів ТОВ «Тафір ЛТД» потрібно здійснювати з метою забезпечення такої організації, яка б дала можливість ефективно їх використовувати. Зазначений аналіз запропоновано здійснювати за такими напрямками: аналіз складу та структури оборотних активів; аналіз оборотності

оборотних активів за звітний період; аналіз виробничих запасів і дебіторської заборгованості; аналіз грошових коштів на підприємстві.

2. У процесі аналізу було встановлено, що за звітний період на підприємстві відбулося зростання оборотних активів на 132,7 тис. грн. Зростання оборотних активів відбулося внаслідок збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи послуги та запасів. Одночасно зменшилася сума по грошових коштах та їх еквівалентах. В структурі оборотних активів у 2019 р. найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги й її частка в загальній структурі оборотних активів на кінець досліджуваного періоду зросла на 2,02 процентних пункти і склала 48,03 %, тоді як у 2018 р. вона становила 46,01 %. Слід також відмітити, що у 2019 році на 3,78 зросла частка незавершеного виробництва, а на 1,17 % виробничих запасів. Разом з тим суттєво скоротилася частка грошових коштів та їх еквівалентів у структурі активів із 11,94 % у 2018 р. до 4,6%, або на 7.33%. Окрім цього відмітимо, що практично не змінилася частка у структурі активів товарів й готової продукції.

3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2018 році становив 2,67, а у 2019 році - 2,59 тобто відбулося зменшення на 0,08 процентних пункти. При цьому відмітимо, що незважаючи на те, що дане зменшення є незначним однак воно негативно позначається на діяльності суб'єкта господарювання. Тривалість обороту оборотних активів на ТОВ "Тафір ЛТД" у 2019 р підвищилася в порівнянні з оборотністю відповідного періоду минулого року на 4 дні. Це свідчить про великі плюси у використанні оборотних активів досліджуваного підприємства, про покращення його фінансового стану.

4. Коефіцієнт завантаження оборотних активів у 2019 році становив - 0,39, а у 2018 році - 0,37. Таким чином можна стверджувати, що ефективність використання оборотних активів знизилася, адже розмір коефіцієнта зріс у 2019 році порівняно з 2018 року на 0,02, що негативно впливає на ефективність використання оборотних активів підприємства.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано вирішення наукової проблеми щодо удосконалення організаційно-методичних підходів обліку і аналізу оборотних активів підприємств. На підставі проведеного дослідження сформульовані наступні висновки і пропозиції:

1. Оборотні активи - це сукупність майнових цінностей суб'єкта господарювання, що обслуговують поточний господарський процес та повністю споживаються на протязі одного операційного циклу.

2. Науково обґрунтована класифікація оборотних активів сприяє правильній організації складського господарства, ведення аналітичного обліку, а також для нормування, планування, обліку, аналізу управління оборотними активами та інших потреб підприємства. Використання на практиці запропонованої методики класифікації оборотних активів дасть можливість системі менеджменту підвищити ефективність управління оборотними активами, а саме: дозволить розрахувати необхідний склад та структуру оборотних активів підприємства, проводити контроль оборотних активів, визначати дохідність від використання оборотних активів певної кількості в часі, з'ясувати потреби в оборотних активах та джерелах їх формування, проводити всебічний контроль за ефективністю використання оборотних активів суб'єкта господарювання.

3. Встановлено, що процес гармонізації вітчизняного обліку до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності спровокував виникнення ряду спірних питань в частині визнання, оцінки та відображення в системі обліку оборотних активів підприємства. У процесі порівняння порядку оцінки оборотних активів за національними та міжнародними стандартами було виявлено ряд розбіжностей. Для того, щоб національні стандарти були більш уніфікованішими до міжнародних, на нашу думку слід: 1) якщо первісну вартість оборотних активів в момент оприбуткування достовірно визначити неможливо, то оцінку таких активів слід проводити за методикою, яка є передбачена у Наказі про облікову політику

підприємства, виходячи з суттєвості зазначених активів; 2) у випадку, якщо раніше проводилася уцінка оборотних активів, то списувати таку уцінку слід не на витрати, а шляхом створення резерву уцінки; 3) впровадити обов'язкове розкриття інформації у фінансовій звітності суб'єкта господарювання про події та причини, що спричинили зростання чистої вартості реалізації оборотних активів.

4. З метою удосконалення обліку готової продукції запропоновано відкрити два нові субрахунки, а саме: 261 «Готова продукція за обліковими цінами» та 262 «Відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від облікової ціни». Виокремлення даних субрахунків зумовлене тим, що в аналітичному обліку можливе відображення готової продукції за обліковими цінами, а надходження та відпуск готової продукції в синтетичному обліку - за фактичною виробничою собівартістю; при цьому облікові записи в системі рахунків можуть бути різними.

5. Встановлено, що за своєю сутністю дебіторська заборгованість є складовою оборотних активів підприємства, які безпосередньо беруть участь в операційній діяльності підприємства. Беручи безпосередню участь в розрахункових платежах, дебіторська заборгованість є вагомим фактором впливу на фінансові ресурси підприємства. Удосконалити методику та організацію обліку і контролю грошових розрахунків, а, зокрема, дебіторської заборгованості, можливо шляхом визначення потенційних проблем у системі розрахунків підприємства та розроблення практичних рекомендацій, а саме: оцінювання фінансового стану потенційних дебіторів, їх платоспроможності, репутації на ринку, терміну існування, диверсифікації клієнтури; лімітування дебіторської заборгованості за кожним окремим потенційним боржником; використання різних форм забезпечення повернення боргу (застава, страхування, гарантії банків або третіх осіб, оформлення забезпеченим векселем тощо), використання факторингу, а також створення резерву сумнівних боргів.

6. Для підвищення інформативності рахунку 36 «Розрахунки з

покупцями та замовниками», запропоновано відкрити нові субрахунки до даного рахунку, а саме: 365 «Розрахунки за відстроченими платежами» та 366 «Розрахунки за сумнівною заборгованістю покупців». Окрім цього, до виділених рахунків необхідно відкривати аналітичні рахунки для відображення розрахунків з вітчизняними та іноземними покупцями.

7. З метою посилення контролю за наявністю і використанням грошових коштів у безготівковому порядку запропоновано відокремити облік операцій на поточних та інших рахунках. Зокрема, на синтетичному рахунку 31 «Рахунки в банку» пропонується відображати тільки грошові кошти на поточних рахунках в національній та іноземній валюті, тобто назва рахунку 31 звучатиме, як «Поточні рахунки в банку», а для обліку операцій на інших рахунках в банку – використовувати рахунок 32 «Інші рахунки в банку».

8. Аналіз оборотних активів ТОВ «Тафір ЛТД» запропоновано здійснювати за такими напрямками: аналіз складу та структури оборотних активів; аналіз оборотності оборотних активів за звітний період; аналіз виробничих запасів і дебіторської заборгованості; аналіз грошових коштів на підприємстві.

9. У процесі аналізу було встановлено, що за звітний період на підприємстві відбулося зростання оборотних активів на 132,7 тис. грн. Зростання оборотних активів відбулося внаслідок збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи послуги та запасів. Одночасно зменшилася сума по грошових коштах та їх еквівалентах. В структурі оборотних активів у 2019 р. найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги й її частка в загальній структурі оборотних активів на кінець досліджуваного періоду зросла на 2,02 процентних пункти і склала 48,03 %, тоді як у 2018 р. вона становила 46,01 %. Слід також відмітити, що у 2019 році на 3,78 зросла частка незавершеного виробництва, а на 1,17 % виробничих запасів. Разом з тим суттєво скоротилася частка грошових коштів та їх еквівалентів у структурі активів із 11,94 % у 2018 р. до 4,6%, або на 7.33%.

Окрім цього відмітимо, що практично не змінилася частка у структурі активів товарів й готової продукції.

10. Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2018 році становив 2,67, а у 2019 році - 2,59 тобто відбулося зменшення на 0,08 процентних пункти. При цьому відмітимо, що незважаючи на те, що дане зменшення є незначним однак воно негативно позначається на діяльності суб'єкта господарювання. Тривалість обороту оборотних активів на ТОВ "Тафір ЛТД" у 2019 р підвищилася в порівнянні з оборотністю відповідного періоду минулого року на 4 дні. Це свідчить про великі плюси у використанні оборотних активів досліджуваного підприємства, про покращення його фінансового стану.

11. Коефіцієнт завантаження оборотних активів у 2019 році становив - 0,39, а у 2018 році - 0,37. Таким чином можна стверджувати, що ефективність використання оборотних активів знизилася, адже розмір коефіцієнта зріс у 2019 році порівняно з 2018 року на 0,02, що негативно впливає на ефективність використання оборотних активів підприємства.

12. В процесі аналізу виробничих запасів було встановлено, що в середньому протягом періоду, що аналізується, виробничі запаси підприємства поповнювалися біля 11,71 разів, в той час як у 2018 р. – 10,97 рази, про що свідчить коефіцієнт обіговості виробничих запасів. Коефіцієнт закріплення виробничих запасів свідчить, що на 1 грн. чистого доходу у 2018 р. припадало 0,09 грн. матеріалів, а у 2019 р. вже - 0,08 грн. Зменшення тривалості обігу на 2 дні свідчить про збільшення швидкості обіговості та зменшення середніх залишків виробничих запасів. Коефіцієнт готової продукції зменшився у 2019 р. на 0,57 з 19,64 до 19,07, що в основному спричинене збільшенням суми готової продукції по відношення до чистого доходу від реалізації продукції внаслідок зменшення попиту на неї.

13. Середній період інкасації дебіторської заборгованості зріс майже на 4,35 днів, що також є негативним явищем для підприємства. Кількість оборотів дебіторської заборгованості за аналізований період зменшилася з

5,35 у 2018 році до 5,02 у 2019 році, що говорить про не ефективне управління дебіторською заборгованістю суб'єктом господарювання за даний період.

14. В процесі аналізу грошових коштів було встановлено, збільшення кількості оборотів грошових коштів з 22,39 днів до 56,34 в періоді, що аналізується в порівнянні з минулим періодом свідчить про ефективне використання грошових коштів.

15. Показник чистих оборотних активів протягом 2018–2019 рр. зріс з -68,9 тис грн. у 2018 р. до 28,4 тис грн. у 2019 р. Негативним є наявність у 2018 році від'ємного значення цього показника, що свідчить про те, що у 2018 р. загальної суми оборотних активів було не достатньо для погашення всіх зобов'язань підприємства.

Узагальнення теоретичних положень і дослідження практичних аспектів дозволяють зробити висновки, що реалізація наведених в роботі пропозицій дозволить підвищити ефективність обліку і аналізу оборотних активів досліджуваного підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросова О. Ф. Оцінка ефективності використання оборотних активів ПАТ "Мотор Січ". Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. -2017. № 4. С. 14-20.
2. Архієреєв С. І., Жмінська Л. А. Визначення економічної сутності оборотних коштів та джерел їх формування. Вісник НТУ «ХП». 2013. № 21(994). С. 171-178.
3. Барвенко С. Н., Яроцький В. Л. Правовое регулирование вексельного обращения в Украине. Х., 2001. 126 с.
4. Безоплатна передача запасів. Все про бухгалтерський облік. 2006. №74. С. 79.
5. Бетехтіна Л. О. Економічна сутність оборотного капіталу підприємства. Бізнес-навігатор. 2009. № 1 (16). С.74-77.
6. Білик М. Д. Управління фінансами державних підприємств. К : Знання, КОО. 1999. 312 с.
7. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2005. 592 с.
8. Білован М. М., Дзюба Р. М. Надходження запасів. Податки і бухгалтерський облік. 2009. №88. С. 14-46.
9. Бланк И. А. Управление активами и капиталом предприятия. К : Ника-центр, Эльга, 2003. 448 с.
10. Богданова О. В. Економічна суть, класифікація та джерела формування оборотних активів. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2013. Вип. 24. С. 212-216.
11. Борисов А .Б. Великий економічний словник. М. : Книжковий світ. 2003. 895 с.
12. Бурак І. О. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління оборотними активами суб'єкта підприємницької діяльності. Молодий вчений. 2018. № 5(1). С. 277-281.
13. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік : підручник – 8-

ме вид. Житомир: ПП «Рута», 2008. 548 с.

14. Булат Г. В. Інформаційна модель внутрішнього аудиту оборотних активів. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2018. № 2. С. 199-203.

15. Василішин С. І., Бабицька О. О. Методичні підходи до управління оборотними активами аграрних підприємств. Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2017. № 4. С. 74-84.

16. Височан О. С. Облік грошових коштів та їх еквівалентів: теорія, методика, організація : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. к.е.н. К. : Державна академія статистики, обліку та аудиту, 2009. 23 с.

17. Волостникова А. Ю. Проблемы учетно-аналитического обеспечения дебиторской и кредиторской задолженности предприятия: автореф. дис. на канд. эконом. наук: спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика». С.-Пб.: Государственное образовательное учреждение высшего профессионального образования «Санкт-Петербургский университет экономики и финансов», 2009. 22 с.

18. Ганін В. І. Контроль та аналіз оборотних активів підприємства та шляхи їх досконалення. Молодий вчений. 2019. № 11(1). С. 119-123.

19. Глібко В. М., Бушан О. П. Судова бухгалтерія : підруч. К. : Юрінком Інтер, 2006. 224 с.

20. Гончаров Ю. В., Кравченко В. І. Оцінка виробничих запасів: вітчизняний та зарубіжний досвід. Облік і фінанси АПК. 2011. № 1. С. 50-54.

21. Данілов О. Д., Паєнтко Т. В. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2011. 256 с.

22. Дебіторська заборгованість : http://uk.wikipedia.org/wiki/Дебіторська_заборгованість.

23. Демківський А. В. Вексельна справа : навч. посібник. К. : Либідь, 2003. 336 с.

24. Демченко Т. А. Оборотні активи та їх відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності. Актуальні проблеми економіки.

2007. №9. С. 34-41.

25. Дерій М. В. Дефініції «грошові кошти» і «грошові потоки»: відмінності та взаємозв'язок. Економічний аналіз: Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету. 2010. Вип. 6. С. 60–64.

26. Дунаєва М. В. Особливості класифікації виробничих запасів у виноробній промисловості. Фінанси, облік і аудит. 2011. № 17. С. 296-302.

27. Дядюк М. А., Васильєва В.В. Оборотні активи як об'єкт управління у процесі розробки та прийняття господарських рішень. <http://pte.diit.edu.ua/article/view/>

28. Ермасова Н.Б. Финансовый менеджмент. М. : Юрайт-Издат, 2007. 192с.

29. Єдинак Т. С. Проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємств в умовах фінансово-економічної кризи. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2009. № 3. С. 54-57.

30. Жихарева В. В., Онешко С. В., Гусаковська І. В Підхід до оцінки ефективності використання оборотних активів підприємств портової діяльності. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2018. Вип. 3. С. 5-22.

31. Зайцева Т. И. Учёт и оценка незавершённого производства: диссертация ... к. э. н.: 08.00.12 «Бухгалтерский учет и статистика». СПб. : С.-Петербург. гос. ун-т, 2007. 179 с.

32. Івахів Ю. О., Романів С. Р. Аналіз фінансового стану підприємства: питання ліквідності. Фінанси, облік і аудит. 2013. Випуск 2 (22). С. 198-204.

33. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства Фінансів України від 30.11.99 р. № 291. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

34. Карєв В., Лаврєнов В. Облік запасів. Дебет-Кредит. 2000. № 22. С. 38-43.

35. Кащенко О. Облік та контроль дебіторської заборгованості як складової системи грошових розрахунків підприємства. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. 2011. № 130. С. 54-57.
36. Китайчук Т. Г. Особливості обліку касових операцій на підприємстві. Інноваційна економіка. 2011. №4. С.139-141.
37. Кірейцев Г. Г. Фінанси підприємств. К : ЦУЛ, 2002. 268с.
38. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. Житомир : ЖІТІ, 2001. 432 с.
39. Князюк І. Актуальні проблеми обліку виробничих запасів на підприємствах України. Удосконалення обліку й аналізу в системі управління підприємства. 2012. С. 128-132.
40. Ковалев В. В. Курс фінансового менеджмента. М. : ТК Велби, 2008. 448 с.
41. Колумбет О., Зозуля Ю. Визначення сутності оборотних активів: сучасні науково-методологічні підходи. <http://dspace.puet.edu.ua/handle/1234567>
42. Кушніренко Д. І. Сутність незавершеного виробництва як облікової категорії. Облік і фінанси. 2014. № 3 (65). С. 52-58.
43. Лишиленко О.В. Бухгалтерський управлінський облік : навч. посіб. Вид-во «Центр навчальної літератури», 2006. 254 с.
44. Ловінська Л. Г., Жилкіна Л. В., Голенко О. М. та ін. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посібник [для самост. вивч. дисц.]. К. : КНЕУ, 2002. 370 с.
45. Марчак Н. В., Маранди А. С. Грошові кошти та їх еквіваленти як об'єкт обліку у сучасних умовах / Шляхи розвитку економіки у контексті євроінтеграційних процесів. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Сімферополь, 7-8 лютого 2014 року) / Наукове об'єднання «Economics». Сімферополь: НО «Economics», 2014. С. 96-98.
46. Матицина Н. Основні засади регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю. Бухгалтерський облік і аудит. 2006. № 12. С. 38-42.
47. Мельник Т. Проблеми обліку виробничих запасів на підприємствах

України / Матеріали І-шої Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених Львівського національного університету імені Івана Франка. Львів. 2014. С. 86-88.

48. Микитюк Н. Я., Дерій М. В. Грошові кошти у системі фінансового обліку. Інноваційна економіка. 2012. № 11. С. 288-291.

49. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021.

50. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів». <http://zakon4.rada.gov.ua>

51. Надходження запасів. Загальні положення // Все про бухгалтерський облік. 2006. №74. С. 30-33

52. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013. <http://pro-u4ot.info/?section=browse&CatID=92&ArtID=13612>.

53. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік : навчальний посібник. К. : Кондор, 2006. 503 с.

54. Озеран В., Паламар М. Оцінка та облік незавершеного виробництва. Формування ринкової економіки в Україні. 2005. № 15. Ч. I. С. 426-430.

55. Осовська, Г. В., Юркевич О. О., Завадська Й. С. Економічний словник. К. : Кондор, 2007. 358 с.

56. Поважний О. С., Крамзіна П. О., Кваша Ю. В. Особливості визначення сутності та складу поняття «оборотні активи». Економічний простір. 2008. №12/2. С. 41-52.

57. Подолянчук О. А., Захарчук В. С. Готова продукція як об'єкт бухгалтерського обліку. Економіка, фінанси, право. 2014. № 2. С. 18-22.

58. Політична економія : навч. посібник / Кривенко К.Т., Савчук В.С., Беляєв О.О. та ін. ; За ред. д-ра екон. наук, проф. К.Т. Кривенка. К. : КНЕУ, 2001. 508с..

59. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10

«Дебіторська заборгованість». <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

60. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затв. наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00>.

61. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». [-http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99).

62. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління Нацбанку України від 29.12. 2017 р. № 148 із наступними змінами та доповненнями <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>.

63. Панасюк В. М., Маринович О. О., Шухманн В. А. **Обліково-аналітичний інструментарій управління оборотними активами підприємства в частині витрат майбутніх періодів. Проблеми системного підходу в економіці.** 2019. Вип. 4(2). С. 178-184.

64. Потапенко О. М., Полторак А. С. Аналіз оборотних активів підприємств Миколаївської області. Формування ринкових відносин в Україні. 2013. № 8 (147). С. 151-154.

65. Придбання матеріалів для виробничих цілей за кошти. Все про бухгалтерський облік. 2011. №74. С. 34-44.

66. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 40. 365 с..

67. Павлова Г. Є., Приходько І. П., Тютюнник Я. В. **Облікове забезпечення операцій з надходження та використання оборотних активів.** Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 20(2). С. 147-150.

68. Пушкар М. С. **Фінансовий облік : підручник.** Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 628 с.

69. Роганова Г. О. Удосконалення класифікації оборотних коштів

підприємства. Бізнес Інформ. 2014. № 2. С. 308-313

70. Роштейн Л. А. Оборотные средства в промышленности. - М. : ФиС, 1986. 93 с.

71.Рябикіна Н. І. Оцінювання ефективності використання оборотних активів на підприємствах гірничо-збагачувального комплексу Кривбасу. Бізнес Інформ. 2018. № 4. С. 235-240.

72.Світлична В. Ю. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України. http://www.economy-confer.com.ua/full_article/716.

73.Сенюк Є. К. Суть запасів і їх оцінка на підприємстві / Зб. мат. Міжнар. наук.-практ. конф. «Економічна організація та економічна освіта: взаємообумовленість стратегій розвитку». 7–8 жовт. 2009 р. К.: КНЕУ, 2009. С. 19-25.

74. Секіріна Н. В. Удосконалення обліку операцій з реалізації товарів на умовах договору комісії : дис. канд. екон. наук: 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит»; Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. Донецьк, 2002. 206 с.

75. Сіфурова А. І. Формування фінансової структури оборотного капіталу та оборотних активів підприємств торгівлі України. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2019. Вип. 1. С. 25-36.

76. Скоробогатова В. В. Методика бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості як складової змішаних активів. Сталий розвиток економіки. 2012. 7 (17). С. 270-276.

77. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Луцьк : Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. 460 с.

78. Сопко, В.В. Бухгалтерський облік в управління підприємством: навч. посіб. / В. В. Сопко. - К. : КНЕУ, 2006. - 526 с.

79. Степанюк О. С. Економічні процеси оборотності активів та її показники Академічний огляд. 2019. № 2. С. 39-47.

80. Степанюк О. С. Сучасна система інформаційного забезпечення управління оборотними активами підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. № 3. С. 172-179.

81. Тименко Л. В. Вплив первісної вартості виробничих запасів на вартість готових лікувальних засобів. Фінанси, облік і аудит. 2010. №15. С. 349-351.

82. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підруч. К.: Алерта, 2006. 1080 с.

83. Федосова І. В. Моделі управління запасами у логістичних системах: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. к.е.н.: спец. 08.03.02 “Економіко-математичне моделювання”. Донецьк: Донецький національний університет, 2004. 22 с.

84. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. К. : МАУП, 2004. 328 с

85. Фінанси підприємств : підручник / [А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. К.: КНЕУ, 2006. 552 с

86. Фінансовий облік за національними стандартами : підручник / за ред. проф. М. Ф. Огійчука. 6-те вид. перероб. і допов. К. : Алеута, 2011. 1042 с.

87. Хендриксен Є. С., Ван Бреда М.Ф. Теория бухгалтерского ; Пер. с англ. / Под ред. проф. Я.В. Соколова. М. : Финансы и статистика, 2000. 353 с.

88. Цегельник Н. І. Формування облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості в системі розрахунків з покупцями. Облік і фінанси. 2014. №4 (66). С. 77-81.

89. Чабанова Н. В., Василенко Ю. А. Бухгалтерський фінансовий облік : навч. посібник. К. : Академія, 2007. 664 с.

90. Черненко Л. В. Управління дебіторською заборгованістю в аграрних підприємствах : автореф. дис. Київ, 2008. 15 с.

91. Шендригоренко М. Т. Актуальні питання обліку та аудиту малоцінних оборотних і необоротних матеріальних активів. Бізнес-навігатор.

2018. Вип. 4. С. 185-188.

92. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник. К. : Знання, 2006. 439 с.

93. Ширко О. М. Електронні гроші як об'єкт бухгалтерського обліку підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. 2014. № 1(42). С. 197-200.

94. Шевців Л. Ю., Тесляк М. М. Організація та методика обліку виробничих запасів як важливою складовою оборотних активів підприємств. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . 2018. № 4(2). С. 65-69.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

Тимчак Назарій Михайлович

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ
ПІДПРИЄМСТВА

Спеціальність 071– Облік і оподаткування
Випускна робота за ступенем освіти «магістр»

Частина II
ДОДАТКИ

ТЕРНОПІЛЬ – 2020